

За відношенням до вмісту засвоюваних форм азоту в ґрунті рідкісні види розподілено на дві екогрупи. Найбільшою кількістю (14 видів) відзначаються гемінітрофіли — рослини, що ростуть на відносно бідних щодо мінерального азоту ґрунтах. Нітрофіли, які віддають перевагу відносно багатим на мінеральний азот ґрунтам представлені 4 видами.

Отже, переважна більшість рідкісних видів рослин досліджуваного регіону за своїми біоекологічними властивостями є типовими елементами зональних типів рослинності — лучних степів. Для них оптимальними є субмезофітні, семіевтрофні, гемікарбонатofilьні та гемінітрофілні умови зростання.

Література

1. Дідух Я. П. Екофлора України / Я. П. Дідух, П. Г. Плюта, В. В. Протопова. — К. : Фітосоціоцентр, 2000. — Т. 1. — 284 с.
2. Дідух Я. П. Фітоіндикація екологічних факторів / Я. П. Дідух, П. Г. Плюта. — К. : Наукова думка, 1994. — 280 с.
3. Шапаренко І. Є. Рідкісні види рослин околиць с. Полузир'я Новосанжарського району Полтавської області / І. Є. Шапаренко // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України : мат. Всеукр. наук.-практ. конф. — Полтава : Аструя, 2012. — С. 101–103.
4. Didukh Ya. P. The Ecological Scales for the Species of Ukrainian Flora and Their Use in Synphytoindication / Ya. P. Didukh. — Kyiv : Phytosociocentre, 2011. — 176 p.
5. Mosyakin S. L. Vascular Plants of Ukraine. A Nomenclatural Checklist / S. L. Mosyakin, M. M. Fedoronchuk. — Kiev : 1999. — 345 p.

РІДКІСНІ ВИДИ РАННЬОВЕСНЯНОЇ ФЛОРИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ „СИНЕВИР”

*Шимоня Т.М., Михалюк І.М.
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
імені Тараса Шевченка*

Національний природний парк (НПП) „Синемир” — це провідна природоохоронна науково-дослідна установа, що займається охороною, збереженням і вивченням унікального куточку Карпат — верхів'я Терезлянської долини Закарпаття. НПП „Синемир” розташований в північно-східній частині Міжгірського р-ну Закарпатської обл., створено з метою збереження, відтворення і оцадливого використання природних ресурсів, комплексів та об'єктів, які мають особливу наукову та естетичну цінність у межах різних висотних поясів південно-західних макросхилів Горган. [1, 4].

Дослідження флори проводилось з використанням загальноботанічних методів, для визначення видів користувались визначником [2]. Для встановлення статусу рідкісних видів — Червоною книгою України [3].

За результатами наших досліджень, проведених упродовж вегетаційного періоду в 2016 році, встановлено, що ранньовесняна флора НПП налічує 15 видів (15,3 % від загальної кількості видів НПП), які належать до 15 родів, 9 родин, 2 порядків, 2 класів та 1 відділу (*Magnoliophyta*).

За кількістю видів провідне місце займає родина *Brassicaceae*, яка налічує 3 види (20 % від кількості ранньовесняних видів). По 2 види

(13,3 %) включають такі родини: *Ranunculaceae*, *Asteraceae*, *Liliaceae*, *Amaryllidaceae*. Одновидовими є родини *Scrophulariaceae*, *Lamiaceae*, *Iridaceae*, *Orchidaceae* та *Cyperaceae*.

Під час польових досліджень на території НПП „Синевир”, нами виявлено 3 ранньовесняних види занесених до Червоної книги України (2012) — *Leucojum vernum* L., *Galanthus nivalis* L., *Crocus heuffelianus* Herb. В таксономічному відношенні вони належать до 2 родин, 2 порядків, 1 класу та 1 відділу.

Характеристику рідкісних видів ранньовесняної флори НПП „Синевир” ми подаємо за такою схемою: відділ, клас, порядок, родина, назва виду, життєва форма виду (за К. Раункієром), тривалість життєвого циклу, час цвітіння, способи розмноження, екологічні умови місцезростання, ступінь поширення на території НПП, охоронний статус та практичне значення виду.

Відповідно до цих критеріїв нами встановлено, що всі досліджувані види мають природоохоронний статус „неоцінений” та характеризуються високими декоративними якостями.

Конспект рідкісних видів ранньовесняної флори НПП „Синевир”

MAGNOLIOPHYTA

Liliopsida

Liliales

AMARYLLIDACEAE

1. Білоцвіт весняний — *Leucojum vernum* L.

Біол.: Геофіт. Багаторічна, трав'яниста рослина заввишки 10-35 см. Цвіте у березні — квітні. Розмножується насінням і вегетативно.

Екол.: Росте на вологих луках, узліссях.

Пошир.: Рідко.

Охорона: Неоцінений (ЧКУ, 2012).

Практичне значення: Декоративне, лікарське.

2. Підсніжник звичайний — *Galanthus nivalis* L.

Біол.: Геофіт. Багаторічна, трав'яниста рослина заввишки 8-15 см. Цвіте на початку березня. Розмножується цибулинами та насінням.

Екол.: Росте на вологих луках, узліссях.

Пошир.: Рідко.

Охорона: Неоцінений (ЧКУ, 2012).

Практичне значення: Декоративне.

Iridales

IRIDACEAE

3. Шафран Гейфелів — *Crocus heuffelianus* Herb.

Біол.: Геофіт. багаторічна, трав'яниста рослина заввишки до 25 см. Цвіте в кінці березня на початку квітня. Розмножується насінням, рідше бульбоцибулинами.

Екол.: Росте на вологих луках, узліссях, мішаних листяних лісах.

Пошир.: Рідко.

Охорона: Неоцінений (ЧКУ, 2012).

Практичне значення: Декоративне.

Отже, в результаті досліджень ранньовесняної флори НПП „Синевир”, нами виявлено 3 рідкісних види, які занесені до Червоної книги України із охоронним статусом „неоцінений”. За тривалістю життєвого циклу всі є багаторічниками, які розмножуються насінням або цибулинами та мають хороші декоративні якості.

З метою збереження рідкісних та відновлення популяцій вже втрачених видів рекомендуємо наступні заходи охорони:

- систематичне дослідження місць зростання видів, що можливо зникли або є дуже рідкісними для регіону;
- проведення спостережень за станом популяцій та дослідження нових місцезнаходжень видів, що потребують охорони;
- проведення природоохоронних акцій, з метою формування екологічної культури та свідомості населення.

Література

1. Геренчук К. І. Природа Закарпатської області / К. І. Геренчук. — Львів : Вища школа. Вид-во при Львів. ун-ту, 1981. — 156 с.
2. Доброчаева Д. Н. Определитель высших растений Украины / Д. Н. Доброчаева, М. И. Котов, Ю. Н. Прокудин. — К. : Фитосоциоцентр, 1999. — 548 с.
3. Шапаренко С. О. Червона книга України / С. О. Шапаренко. — Х. : Торсінг, 2012. — 480 с.
4. Національний природний парк „Синевир” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.npp-synevyr.net.ua/index.html>